

Hermanis Paukšs

URŠI UN TORTE

LUGA 2 CĒLIENOS

DARBOJAS:

LĀCIS

MARTA

ELITA

IVETA

ALBERTS ŠULCS

SILVIJA

ULDIS

1. CĒLIENS

Viesistaba. Centrā kamīns. Pa labi un pa kreisi no tā – durvis. Abās pusēs viesistabai – trepes uz otro stāvu, kuras satiekas virs kamīna, veidodamas otrajā stāvā balkonu. Aiz balkona – milzīgs sienas gleznojums – biezi saaudzis mežs. Uz balkona, ar elkoņiem pret margām atbalstīties, stāv Lācis un skatās lejup. Pirmajā stāvā pa durvīm ienāk Elita.

LĀCIS (*klusī*). Ehei! Meitenīt!

ELITA (*satrūkstas, skatās uz augšu*). Ehei!

LĀCIS. Kā tevi sauc?

ELITA. Elita... Bet tu kas esi?

LĀCIS. Lācis.

ELITA. Kā – Lācis? Uzvārds tāds?

LĀCIS. Nē. Uzvārda man nav. Es esmu lācis.

ELITA. Lai notiek. Īsts lācis?

LĀCIS. Īsts.

ELITA. Kā tu te nokļuvi?

LĀCIS (*pamāj*). No gleznas iznācu.

ELITA. Gleznā neviena lāča nebija. Es atceros.

LĀCIS. Tas var būt. Es nejauši – pa otru pusi – gleznai garām gāju. Nu un nolēmu iekāpt šai pusē.

ELITA. Vai uz ilgu laiku?

LĀCIS. Nezinu. Kā patiks. Kur es esmu nokļuvis?

ELITA. Daiļās Martas savrupmājā. Un stāvi uz iekšējā balkona.

LĀCIS. Nu? Kas te notiek?

ELITA. Šai mājā?

LĀCIS. Kā tad.

ELITA. Atceres vakars. Pirms divpadsmit gadiem tieši šajā dienā Daiļajai Martai vīrs nomira. Trīsdesmit vienu gadu vecs. Pašai Martai tad bijuši vēl tikai divdesmit septiņi. Nu – tā arī iznāk – tagad viņai ir trīsdesmit deviņi – trīsdesmit deviņi mīnus divpadsmit ir divdesmit septiņi. Varu iedomāties, cik smuka viņa toreiz bija, ja vēl tagad vīrieši viņai siekalodamies pakaļ skrien!

LĀCIS. Zini...

ELITA. Ko?

LĀCIS. Tu arī esi smuka.

ELITA. Nu ja – skaistuli atradis...

LĀCIS. Es tev kaut ko pateikšu.

ELITA. Nu?

LĀCIS. Klausies uzmanīgi – es nezinu, kā citiem, bet man tu patīc.

ELITA. Tu man arī.

LĀCIS. Labi – stāsti tālāk! Kas tur notika ar daiļo Martu?

ELITA. Ar Martu nekas nenotika. Viņa turpināja dzīvot kā dzīvojusi, bet kopš vīra nāves katru gadu viņa miršanas dienā rīko atceres vakaru. Stāsta, ka viņš šo esot bez gala mīlējis. Kā tu domā – vai ir kādu iespējams bez gala mīlēt?

LĀCIS. Kāpēc tev tas jāzina?

ELITA. Tāpat vien. Interesanti. Kāpēc tu nenāc lejā?

LĀCIS. No augšas viss labāk redzams.

ELITA. Ko tad tu gribi saskatīt?

LĀCIS. Tevi.

ELITA. Nemānies nu! Tortes gabaliņu gribi?

LĀCIS. Nē.

ELITA. Es tādēļ aizmuku no citiem. Lai slepus tortes gabaliņu no galda nospertu. Kad ēdām, man bija neērti tik daudz ņemt. (*ēd torti*) Loti garšīga. tiešām negribi?

LĀCIS. Gribu. Tu tik garšīgi ēd, ka man siekalas saskrēja mutē.

ELITA. Nāc šurp!

LĀCIS. Labāk ņem torti un nāc augšā! Citādi – uzskries kāds virsū!

ELITA. Aha! Tev taisnība. Visu ņemt?

LĀCIS. Es nezinu. Ja tu domā, ka mēs apēdīsim visu...

ELITA. Lāči esot kā traki uz saldumiem.

LĀCIS. Kā tad!

ELITA. Es arī. Skaidrs, ka mēs par abiem aprītu visu, bet kāds var pamanīt un sacelt traci. Sāks vēl meklēt. Ja atradīs – būs liels kauns. Es pagaidām paņemšu mums katram pa pāris gabaliņiem. Ja gribēsies vēl, varēsim atkal nospert.

LĀCIS. Kā tad.

ELITA (*ar tortes gabaliņiem uzkāpj balkonā*). Ēd!

LĀCIS. Paldies. (*sāk ēst*) Un ko tu te dari? Arī Daiļās Martas mirušā vīra atceri svini?

ELITA. Aha.

Apakšā atveras durvis, ienāk Iveta un metas pie tortes.

LĀCIS. Csst!

ELITA. Csst!

Iveta kāri rij torti, Lācis un Elita skatās, ienāk Silvija.

SILVIJA. Tā!

Iveta izbīstas, aizrijas un sāk klepot.

SILVIJA. Ko tu te dari? Vai tev kauns ir, vai nav? Tu ēd torti! Lai gan skaidri zini, ka tev ir nosliece uz korpulenci! Un kā? Kā zagle! Tu paklusām aizlavies no visiem, domā, ka neviens tevi neredz, un tad tu ēd torti! Vai pie galda, kad visi godīgi ēd, tu to nevari darīt?!... Jā, protams, es esmu tev aizliegusi ēst torti! Bet kāpēc? Tāpēc, ka tortē ir ogļhidrāti! Vai tu nesaproti, kas ir ogļhidrāti?! Vai tu gribi kļūt tikpat tukla kā šī te nelaimīgā Elita, kura viena pati pie galda, visiem redzot, iestūkēja sev iekšā tik milzīgu tortes gabalu, ka ar to veselu mēnesi četri bērnu nami varētu iztikt!...

ELITA. Nu vai ziniet!...

LĀCIS. Csst!

SILVIJA (*Ivetai*). Ko tu teici?

IVETA. Es?... Es neko neteicu...

SILVIJA. Vai tu domā, ka es esmu kurla? Vai tu domā – es nedzirdēju? Es skaidri dzirdēju, ka tu atlāvies pateikt kaut ko bezkaunīgu! Un kam! Man! Savai mātei, kas to vien dara, kā dienām un naktīm rūpējas par tevi! Kauna tev nav, pretīgā skuķe! Divdesmit astoņus gadus veca, bet izturas kā mazs bērītis! Un nepinkšķi tagad! Es nekad tevi vairs neņemšu līdz, kad iešu ciemos! Marš, tagad ārā! Ej pie pārējiem un klausies, ko doktors Šulcs stāsta!

Iveta šņukstēdama aiziet. Silvija žigli apskatās apkārt un kāri metas virsū tortei.

LĀCIS. Labu apetīti!

SILVIJA (*satrūkstas, sastingst*). Paldies... Bet kas runā?...

LĀCIS. Neviens nerunā. Jums tikai izlikās. Ēdiet vien mierīgi tālāk!

SILVIJA. Paldies dievam... man jau sāk rādīties... (*ēd tālāk, sastingst*) Vai te kāds ir?... (*klausās*) Tas laikam no garīgās pārslodzes... (*noslauka muti un aiziet*)

ELITA. Bet tu esi interesants lācis!

LĀCIS. Protams. Mēs, lāči, visi esam interesanti.

ELITA. Un vai daudzi jūs tur esat?

LĀCIS. Kur?

ELITA. Tai gleznā.

LĀCIS. Daudzi. Vajag tikai mazliet paities. Kas tā bija?

ELITA. Tur apakšā? Tā vecākā – Silvija – ir pensionēta skolotāja. Nesen pensionēta. Tā otra – jaunākā – Iveta – viņas meita. Dzīvo mātes apgādībā. Pagaidām. Bet drīz iestāsies un kļūs studente. Klausies – vai arī tev liekas, ka es esmu resna?

LĀCIS. Nē. Gluži otrādi – tu man liecies mazliet par tievu.

ELITA. Pat par tievu?

LĀCIS. Bet kāds tortes gabaliņš tavu figūru acumirkļi izlabos.

ELITA. Es arī tā domāju. (*ēd torti*)

Atveras durvis, atkal ielavās Iveta un metas virsū tortei.

LĀCIS. Csst!

ELITA. Csst!

Klusi atveras durvis, ienāk Uldis, Ierauga Ivetu, sastingst.

ULDIS. Tā!

Iveta iekliedzas, sastingst.

ULDIS (*pienāk viņai klāt*). Nu, muļķīt – kāpēc nobijies?

IVETA (*uzmanīgi pagriežas pret viņu*). Tas esi tu?

ULDIS. Es, es. Domāji, ka mamma?

IVETA. Tu viņai neteiksi?

ULDIS. Kārna gan tu esi kā lietota pirtsslota, bet lai notiek!... (*skūpst Ivetu*)

ELITA. Es pateikšu mammai!

ULDIS (*atlaiž Ivetu*). Ko tu teici?

IVETA. Es... Es neko neteicu...

ULDIS. Kas tad te runāja?

IVETA. Es nezinu... es neko nedzirdēju...

ULDIS. Draiskule! Labi – lasies tagad pie mamma – viņa tevi gaida.

IVETA. Bet tu neteiksi?

ULDIS. Pagaidām nē.

IVETA. Bet vēlāk?

ULDIS. Vēlāk redzēsīm. Ej taču – nekavējies!

Iveta aiziet, Uldis metas pie tortes, ienāk Šulcs.

ULDIS (*atraujas no tortes*). Paldies dievam – tas esat jūs, doktor Šule!

ŠULCS. Jā, tas esmu gan es. Vai jūs no kāda bēgat?

ULDIS. Protams. Es nesaprotu, kā jūs varat izturēt šo sieviešu neizturami infantīlās replikas!

ŠULCS. Vai jums šīs sievietes liekas tik infantīlas? Jums taisnība. Manuprāt, tieši infantīlismā slēpjas īstais sievietes šarms.

ULDIS. Atļausit jums nepiekrīst, doktor!

ŠULCS. Atļauju.

ULDIS. Es gribēju teikt – principā esmu tieši tādās pat domās kā jūs, bet niansēs...

ŠULCS (*sāk ēst torti*). Saprotu – niansēs jūs man kategoriski iebilstat.

ULDIS. Tikai vienā punktā. Un arī tad – ne pilnīgi.

ŠULCS. Un kā izpaužas jūsu nepilnīgā iebilšana?

ULDIS. Es iebilstu pret to, ka sievietes ar savu infantīlismu uzdrošinās izteikties par tik svētu un nopietnu lietu kā ursoloģija.

ŠULCS. Bet torte nav slikta...

ULDIS. Es piekrītu, doktor – neskaitāmie diletanti, modes āksti un pašlabuma meklētāji, kuri pēdējā laikā ir ielauzušies krietno un godīgo ursologu rindās, grauj šīs nopietnās zinātnes prestižu, bet vai mūsu pienākums nav nospļauties par lajiem?

ŠULCS. Tieši tā – nospļaujieties par lajiem un ēdiet torti!

ULDIS. Es nespēju to darīt vienlaicīgi.

ŠULCS. Tad dariet – pārmaiņus.

ULDIS. Ja jūs zinātu, cik daudz jaunu un drosmīgu hipotēžu ursoloģijā man ir ienākušas prātā!

ŠULCS. Nabadziņš. Kā jūs tagad tiksit no tām vaļā?

ULDIS. Es nemaz negribu tik no tām vaļā. Es gribu tās attīstīt un novest līdz pilnībai. Kā jūs domājat – kādu tēmu lai es izvēlos diplomdarbam?

ŠULCS. Torte kā ursoloģijas augstākā pakāpe.

ULDIS. Torte?... Doktor, jūs taču to nedomājat nopietni?

ŠULCS. Protams, ka nē. Bet jums iesaku padomāt nopietni! (*aiziet*)

ULDIS. Kretīns...

LĀCIS. Vai to jūs par mani?

ULDIS. Nē, ko jūs, doktor... kas jums nāk prātā...

LĀCIS. Par ko tad?

ULDIS. Es esmu neapmierināts pats ar sevi... ar savām zināšanām... man šķiet, doktor – jums ir pilnīga taisnība – “Ursus un torte” – tā ir ļoti interesanta un aizraujoša tēma... Galvenokārt mani iepriecina tās neparastais svaigums... Jā, jā – es tagad jau skaidri zinu, ka diplomdarbam izvēlēšos tieši šo tēmu – “Ursus, bet torte” – o!... Kā jums šķiet – vai man nevajadzētu tagad apēst kādu gabaliņu tortes? To varētu pieņemt kā diplomdarba tēmas izpētes sākumu...

LĀCIS. Pat nemēģiniet to darīt!

ULDIS. Bet, doktor...

LĀCIS. Atstāsim visus “bet” uz citu reizi!

ULDIS. Labi, doktor...

LĀCIS. Vispirms izstudējiet šī jautājuma teorētiskos aspektus, pēc tam kopīgi ķersimies pie prakses.

ULDIS. Lai notiek, doktor! Jūs mani pārliecinājat.

LĀCIS. Ejiet!

ULDIS. Es eju, doktor. Labu apetīti!

- LĀCIS.** Tā nav jūsu darīšana.
- ULDIS.** Es saprotu. Piedodiet! (*prom*)
- LĀCIS.** Kas tas bija?
- ELITA.** Uldis. Mans iemīļotais. Viņš studē ursoloģiju. Viņš grib pierunāt arī mani stāties ursoloģijas nodaļā.
- LĀCIS.** Pie kādas fakultātes tā ir?
- ELITA.** Pie veterinārijas. Vai tad tu nezini, kas ir ursoloģija?
- ULDIS.** Nē.
- ELITA.** Tā ir zinātne par kaut ko tādu, kas saucas ursus. Es tikai nezinu, kas tas ursus tāds ir. Tu nezini?
- LĀCIS.** Ursus nozīmē ursis.
- ELITA.** Ursis?
- LĀCIS.** Jā. Ursuloģija tāpat ir zinātne par uršiem.
- ELITA.** Par uršiem... Tas otrs – tas sirmais – bija ursoloģijas pamatlicējs doktors Šules. Runā, ka viņš par uršiem zinot visu. Kā tu domā, vai man vajadzētu studēt ursoloģiju? Vai tas ir ļoti svarīgi?
- LĀCIS.** Kā tad – ja jau tavs iemīļotais studē! Citādi jums nebūs par ko runāt pēc kāzām.
- ELITA.** Laikam tev taisnība. Iedomājoties vien, ka mēs pēc kāzām sēžam divi lielā istabā un vairākas stundas no vietas klusējam... tas būtu neizturami...
- LĀCIS.** Turpretī, ja pēc kāzām jūsu istaba pienāktu pilna ar uršiem...
- ELITA.** O, tas būtu debešķīgi! Iedomājieties – mēs pēc kāzām sēžam divi vien lielā istabā... te pēkšņi atveras durvis, un sāk nākt iekšā urši... līdz pienāk pilna istaba ar uršiem... Mēs sēžam, cieši pieklāvušies viens otram, bet mums visapkārt – urši, urši, urši...
- LĀCIS.** Vai es drīkstu tevi lūgt uz vienu deju?
- ELITA.** Protams. Kas tā būs par deju?
- LĀCIS.** Uršu tango!
- ELITA.** Uršu tango?! O – debešķīgi!

Sāk skanēt mūzika. Lācis un Elita dodas katrs pa savām trepēm lejup, satiekas un dejo. Dejai beidzoties, ienāk Uldis.

- ULDIS** (*Lācim*). Drīkst jūsu dāmu?
- LĀCIS.** Kā tad. Ja viņa pati to vēlas.
- ELITA** (*Lācim*). Gaidi mani augšā!
- LĀCIS.** Ilgi neesi. Un uzvedies prātīgi. Ja ievajagas naudas, vai kā cita – telegrafē!
- ELITA.** Labi. Ej tagad. Neievilksim garumā mūsu šķiršanos. Sāksies vēl asaras, un kam tas vajadzīgs...
- LĀCIS.** Kā tad. Atā! (*mādamas dodas augšup pa trepēm un nonāk pa otrām lejā, mādamas dodas vēlreiz pa trepēm augšā, vēlreiz – lejā, tad trešoreiz, un beigu beigās, apsēdies pie galda, sāk ēst torti*)

ELITA (*kura visu laiku ir mājusi Lācim pretī*). Tā. Aizgāja. Nu mēs varēsim kādu brīdi netraucēti patērzēt.

ULDIS. Kas viņš tāds bija?

ELITA. Nezinu. Viņa pagātne man ir liels noslēpums.

ULDIS. Un tu ar tādiem ielaidies?

ELITA. Jā.

ULDIS. Labi – par to parunāsim pēc kāzām. Es gribu tevi stādīt priekšā doktoram Šulcam.

ELITA. Mēs jau iepazīnāties.

ULDIS. Kā cilvēki. Bet tas nav tas. Es gribu stādīt tevi kā ursoloģijas nodaļas reflektanti priekšā viņam kā ursoloģijas katedras vadītājam.

ELITA. Labi. Man nav iebildumu.

ULDIS. Tātad tu tomēr esi izlēmusi studēt ursoloģiju?!

ELITA. Jā.

ULDIS. Mīļā mana! (*grib apskaut viņu*)

ELITA (*atstumj Uldi*). Mierā! Tu neesi Ursis.

ULDIS. Kas tad nu?

ELITA. Ko tad mēs darīsim pēc kāzām?

ULDIS. Par to neuztraucies – pēc kāzām mums būs tik daudz darīšanu, ka ne gala, ne malas tām neredzēsi.

ELITA. Labi. Par pēckāzu laiku parunāsim citreiz. Nu man ir jāiet. Viņš gaida.

ULDIS. Paliec. Man bez tevis būs skumji.

ELITA. Neko nevar darīt. Tu taču dzirdēji – viņš teica, lai es neesmu ilgi. Es neveru viņu piekrāpt.

ULDIS. Tu vari aizsūtīt telegrammu.

ELITA. Nekļūsti apnicīgs. Telegrammu es sūtīšu tikai tajā gadījumā, ja man no viņa būs kas vajadzīgs. Bet šobrīd man no viņa nekas nav vajadzīgs. Skaidrs?

ULDIS. Labi – ej!

ELITA. Neskumsti! (*pamāj viņam ar roku, un dodas pa trepēm augšup*)

ULDIS (*māj ar roku*). Es tevi neaizmirsīšu!

Ienāk Silvija, metas pie tortes. Lācis pēdējā brīdī to paņem, un dodas pa trepēm augšup pretī Elitai. Silvija pārsteigta skatās uz to vietu, kur nupat vēl bija torte. Uldis stāv, domās iegrimis. Lācis un Elita satiekas uz balkona.

LĀCIS. Elita...

ELITA. Lāci...

LĀCIS. Es tevi mīlu...

ELITA. Es tevi arī... (*grib viņu apkampt*)

LĀCIS. Uzmanīgi, tu samīcīsi torti – tā ir mana mīlas dāvana tev.

ELITA (*paņem torti*). Paldies. Tu esi tik uzmanīgs.

LĀCIS. Vai tu esi laimīga?

ELITA. Es esmu laimīgākā jaunava pasaulē. Tikai diemžēl – saderināta ar citu.

LĀCIS. Ak tā? Tad atdod torti!

ELITA. Tu esi nežēlīgs.

LĀCIS. Mēs, lāči, visi esam nežēlīgi.

ELITA. Ļauj vismaz mazu gabaliņu no tās man paturēt!

LĀCIS. Bet tad – ārkārtīgi mazu.

ELITA. Par to es tev dāvāšu slepenu skūpstu.

LĀCIS. Tikai glīti iepakoj. Man patīk saņemt glīti iepakotas dāvanas.

ELITA. Labi. Bet ko mēs darīsim tālāk?

LĀCIS. Skaties lejup! Manuprāt, tur jāsākas kaut kam interesantam.

Abi raugās lejup.

SILVIJA (*nomurmina*). Kāpēc man liekas, ka te vajadzēja būt tortei?... (*apgriežas, ierauga Uldi*)
Atvainojiet, vai jūs paņēmt torti?

ULDIS (*satrūkstas*). Kā lūdzu? Vai jūs ar mani runājat?

SILVIJA. Ar jums gan, jaunais cilvēk, ar jums.

ULDIS. Es biju aizdomājies. Es nesadzirdēju. Ko jūs gribējāt?

SILVIJA. Vai jums neliekas, ka te kādreiz atradās torte?

ULDIS. Jā – jums taisnība. Kādreiz te patiešām stāvēja torte.

SILVIJA. Un kur tā palika?

ULDIS. To nu gan es nezinu.

SILVIJA. Ak tā? Vai tad jūs to neapēdāt?

ULDIS. Atvainojiet – es tortes neēdu.

SILVIJA. Kā?! Vai tad jums ir nosliece uz korpulenci?

ULDIS. Nē, man ir nosliece uz kārnumu, un es nevēlos. Lai tā pazustu.

SILVIJA. Man arī ir nosliece uz kārnumu. Un es nekādi nespēju tikt no tās vaļā. Vai jūs domājat, ka torte varētu radīt noslieci uz korpulenci?

ULDIS. Tas ir zinātniski pierādīts.

SILVIJA. Tiešām?

ULDIS. Jā – ir tāda zinātne – kārnoloģija. Tā pēta kārnumu kā tādu. Kārnumu kā psiholoģisku parādību. Un tā ir pierādījusi, ka torte spēj kārnumu novest līdz teorētiskai nullei.

SILVIJA. Man par tādām lietām nekas nav zināms. Es kādreiz bērniem skolā pasniedzu ursoloģiju.

ULDIS. Vai tad skolās arī to māca?

SILVIJA. Fakultatīvi. Es pati to ieviesu.

ULDIS. Atceros – jūs esat mana pirmā ursoloģijas skolotāja.

SILVIJA. Tāpēc es domāju, ka esmu jūs vismaz vienreiz jau kaut kur redzējusi.

ULDIS. Jā – tas bija pirmīt – pie galda.

SILVIJA. Tad, kad tur vēl atradās torte?

ULDIS. Jā – ap to laiku.

SILVIJA. Nu – un kā jums tagad iet?

ULDIS. Es studēju ursoloģiju pie doktora Šulca.

SILVIJA. Es zinu. Un kā jums veicas?

ULDIS. Pašam sevi slavēt ir neērti, bet man liekas, ka ursoloģijā es tālu esmu apsteidzis savu skolotāju.

SILVIJA. Nu – centieties, centieties...

ULDIS. Labi – es eju.

SILVIJA. Jā... Pagaidiet!

ULDIS. Es steidzos.

SILVIJA. Uz vienu vārdu!

ULDIS. Lūdzu.

SILVIJA. Vai jūs manu meitu pazīstat?

ULDIS. Tāda kārna ar noslieci uz korpulenci?

SILVIJA. Jā. Viņu sauc Iveta.

ULDIS. Es nojaušu, kuru jūs domājat.

SILVIJA. Kā jums šķiet – vai viņai ir ursoloģes dotības?

ULDIS. Turklāt – neapšaubāmas.

SILVIJA. Man arī tā liekas. Vai jūs nevarētu viņu sagatavot iestājek sāmeniem ursoloģijas nodaļā?

ULDIS. Es mēģināšu. Atsūtiet viņu kādu vakaru pie manis.

SILVIJA. Paldies. Vai jūs neaizmirsīsīt?

ULDIS. Kad viņa ienāks, es noteikti atcerēšos, par ko ir runa. (*promiedams durvīs saskrienas ar ienākošo Martu, kuru skūpstā*)

SILVIJA. Es pratīšu pateikties. (*aizgriežas*)

ULDIS. Marta! Jūs darāt mani ārprātīgu!

MARTA. Vai jūs domājat, ka es spēju palikt normāla no tik kvēla skūpstā?

ULDIS. Marta! Kad mēs aizbrauksim kaut kur tālu, tālu prom?

MARTA. Uldi! Nespīdziniet mani! Jūs taču redzat, ka es visa degu!

ULDIS. Marta! Vai tā ir karstā mīlas uguns?

MARTA. Vai tad jūs nejutat, kas notiek manā sirdī?

ULDIS. Uz redzēšanos, Marta!

MARTA. Uz redzēšanos!

Uldis aiziet. Marta izņem no rokassomiņas kosmētikas piederumus, novieto tos uz kamīna malas un sāk krāsoties.

SILVIJA. Marta, vai es drīkstu jums ko vaicāt?

MARTA. Jā, Silvij – lūdzu!

SILVIJA. Kas tas par jaunekli, kura piemiņas dienu mēs tagad svinam?

MARTA. Tas ir mans vīrs.

SILVIJA. Vai viņš ir miris?

MARTA. Jā, es tā uzskatu.

SILVIJA. Un ar ko viņš mira? Vai tā nebija korpulence?

MARTA. Es nezinu, no kā mira Jāzebs. Viņš man neteica. Jāzebs bija labs cilvēks, bet ciest nevarēja mani.

SILVIJA. Vai jūs bijāt to pelnījusi?

MARTA. Nezinu.

SILVIJA. Un pēdējais jautājums – kur ir torte?

MARTA. Tai ir jābūt uz galda.

SILVIJA. Es jums pilnīgi piekřītu, bet tur tās nav.

MARTA. Tad tā būs nokritusi.

SILVIJA. Jums taisnība. Es paskatīšos. *(palien zem galda)*

LĀCIS (Elitai). Atvainojiet. *(noiet lejā, nostājas Martai aiz muguras)* Marta.

MARTA. Jā?

LĀCIS. Vai jūs esat Daiļā Marta?

MARTA. Jā. Un jūsu balss man šķiet pazīstama.

LĀCIS. Tāpat kā man – jūsējā.

MARTA. Vai es drīkstu apgriezties?

LĀCIS. Vēl nē. *(sāk kāpt augšup pa trepēm)*

MARTA. Un kad es drīkstēšu?

LĀCIS. Tad, kad es teikšu – drīkst.

MARTA. Labi – tad es gaidīšu.

LĀCIS (uzkāpj augšā, Elitai). Atvainojiet – ceru, ka nebiju ilgi?

ELITA. Es jūs saprotu. Tā bija Daiļā Marta.

MARTA. Drīkst?

LĀCIS. Drīkst.

MARTA (*apgriežas, skatās*). Kur jūs palikāt?... Kur jūs esat?

SILVIJA. Es esmu zem galda. Bet tortes gan te nav. (*izlien*)

MARTA. Vai jūs ar mani runājāt?

SILVIJA. Protams, ka es. Kas gan cits. Tiešām nesaprotu, kur varēja palikt torte?

MARTA. Varbūt tā ir uzkritusi uz balkona?

SILVIJA. Vai jūs pieļaujat šādu iespēju?

MARTA. Iesim – paskatīsimies!

Marta un Silvija kāpj augšā pa trepēm, Lācis ar torti pa otru pusi nokāpj lejā.

SILVIJA. Te nav.

MARTA. Kāpsim tālāk.

Marta un Silvija kāpj lejup, tad atkal augšā, Lācis iet viņām pa priekšu, līdz nokāpj lejā.

MARTA (*Elitai*). Vai jūs neesat redzējusi torti?

SILVIJA. Jā, jā – vai, gadījumā, jums garām nav kritusi torte?

ELITA. Nav gan.

MARTA. Atvainojiet. (*Silvijai*) Kāpsim lejā!

Marta un Silvija kāpj lejā, Lācis noliek torti un atgriežas pie Elitas.

LĀCIS. Csst!

ELITA. Csst!

SILVIJA. Vai tā, gadījumā, nav torte?

MARTA. Jā – viss kārtībā. Tā tiešām ir torte. Krietni mazāka nekā agrāk, bet tomēr – torte.

SILVIJA. Un tas ir galvenais, vai ne?

MARTA. Jā – ēdiet! (*aiziet*)

Silvija nogriež gabaliņu tortes, ienāk Šulcs, paņem tortes gabalu viņai pār plecu un iebāž sev mutē.

SILVIJA (*iekliedamās apsviežas*). Doktors Šulcs...

ŠULCS. Uhu...

SILVIJA. Kāda negaidīta satikšanās...

ŠULCS. Uhu...

SILVIJA. Es pat iedomāties nevarēju, ka mēs tā kādreiz nejauši satiksimies. Jūs – dižais ursologs un vēl dižākais ursoloģijas pamatlicējs ar mani – necilu ursoloģijas skolotāju!

ŠULCS. Bet tā nu ir noticis, un nožēlot jau par vēlu.

SILVIJA. Ko jūs ar to gribat sacīt? Vai vēlaties vēl vienu gabaliņu tortes?

ŠULCS. Nē. Ēdiet vien pati.

SILVIJA. Man negaršo tortes.

ŠULCS. Ak tā?

SILVIJA. Jā – es saprotu, ka organismam tās nepieciešamas, bet man negaršo. Es kādreiz cenšos ar varu sev iemānīt kādu gabaliņu tortes...

ŠULCS. Tas ir apsveicami.

SILVIJA. Mana meita ir stingri nolēmusi šogad iestāties pie jums ursoloģijas nodaļā.

ŠULCS. Manuprāt, viņa to dara katru gadu nu jau desmit gadus no vietas.

SILVIJA. Jā. Vai jūs esat viņu ievērojis?

ŠULCS. Nē. Es daru visu, lai viņu neievērotu.

SILVIJA. Albert... vai tu šogad uzņemsi viņu?... kāpēc tu klusē?... Kāpēc tu izliecies, ka mēs esam sveši cilvēki?... Vai tev ir skumji atcerēties pagājušo?... Vai tev ir neērti?... Bet mēs taču esam tikai divi vien... Ja tā padomā – cik tuvi mēs reiz bijām... Kāpēc tu tā izturies pret Ivetu?... Var būt, ka viņa ir tava meita...

ŠULCS (*šņukstēdams*). Bet drīzāk gan – kādam citam...

SILVIJA. Vai tu vēl arvien esi greizsirdīgs?

ŠULCS. Es laikam sajuktu prātā, ja mēģinātu būt greizsirdīgs vienlaikus uz tik daudziem vīriešiem.

SILVIJA. Bet es taču izpirku savu vainu – es izmācījos par ursoloģi, un līdz pat pensijai mācīju to fakultatīvi skolā... Es mācīju saviem audzēkņiem cienīt tavu vārdu...

ŠULCS. Un ko audzēkņi?

LĀCIS. Viss kārtībā, doktor Šulcs – jūsu mācība dzīvo un plešas plašumā!

ŠULCS. Patīkami dzirdēt, jaunais cilvēk.

SILVIJA. Nu? Ko es teicu?

ŠULCS. Izrādās, ka tev, diemžēl, ir taisnība. Nonāciet lejā, jaunais cilvēk – es vēlos jums sarīkot nelielu eksāmenu!

LĀCIS. Ar lielāko prieku, doktor Šulcs! (*nonāk lejā*)

ŠULCS. Un tā – vispirms – ursoloģijas definīciju!

LĀCIS. Ursoloģija ir zinātne, kas pēta uršus kā tādus, bet it īpaši to migrāciju un uršu izturēšanos īpatnības šai sakarā.

ŠULCS. Ļoti precīzi.

SILVIJA. Es taču tev teicu!

ŠULCS. Turpiniet, jaunais cilvēk – pie kādas nozares skaitās ursoloģija?

LĀCIS. Ursoloģija skaitās veterinārijas psihofizioloģiskais atzars, un kā tāda ir cieši saistīta ar lopiskumu, bet vienlaikus cenšas no tā izrauties, tādā veidā saistīdamās ar veterināriju jo dziļāk.

ŠULCS. Spīdoši.

LĀCIS. Pateicos, doktor.

SILVIJA. Bravo, jaunais cilvēks, bravo!

ŠULCS. Pie reizes – pāris vārdu par veterināriju!

LĀCIS. Veterinārija no ursoloģijas viedokļa vērtējama kā modernās filozofijas pamatvirziens, kurā atspoguļojas gan dabas tieksme atbrīvoties no cilvēka, gan cilvēka tieksme nomaskēties dabā un izlikties par tās neatņemamu sastāvdaļu.

ŠULCS. Un kāds ir ursoloģijas galamērķis un pamatuzdevums?

LĀCIS. Izpētīt cilvēka iespējas pilnveidoties par ursi un praktiski kļūt par to, par ko teorētiski kļūt nav iespējams.

ŠULCS. Esmu mēms.

SILVIJA (Lācim). Vai drīkstu jūs lūgt uz deju?

LĀCIS. Tango “Urs – Feminis”! Uzlūdz dāmas!

Sāk skanēt mūzika, Lācis ar Silviju dejo.

ELITA. Es uzlūdzu jūs, doktor!

ŠULCS. Jūtos pagodināts! (*metas pa trepēm augšā*)

ELITA (noskrējusi pa otru pusi lejā). Kur jūs esat, doktor?

ŠULCS. Es esmu augšā, bet jūs?

ELITA. Es esmu lejā!

ŠULCS. Piedodiet – jūtos vainīgs! (*metas lejā*)

ELITA (pa otru pusi uzskrējusi augšā). Kur jūs esat, doktor?

ŠULCS. Es esmu lejā!

ELITA. Kāpēc jūs mānāties, ka esat augšā?

ŠULCS. Es nemānos. Es noskrēju lejā, jo cerēju šeit sastapt jūs!

ELITA. Kā tad jūs varat sastapt mani lejā, ja es traucos uz augšu pie jums?

ŠULCS. Piedodiet – es esmu vainīgs. Vai tagad jūs esat augšā?

ELITA. Jā. Bet jūs – lejā?

ŠULCS. Nu protams! (*metas augšā*)

ELITA (pa otrām trepēm metas lejā). Doktor!

ŠULCS. Kā redzat – es atkal izrādījos augšā...

ELITA. Kā jums tas gadījās, doktor?

ŠULCS. Pats nesaprotu. Vai jūs esat lejā?

ELITA. Man tā liekas.

ŠULCS. Vai jūs negribat pie manis studēt ursoloģiju?

ELITA. Vai jums liekas, ka man ir dotības?
ŠULCS. Neapšaubāmas.
ELITA. Bet man stāstīja, ka tur esot grūti iestājeksāmeni.
ŠULCS. Lai tie jūs nebiedē!
ELITA. Vai domājat, ka es tos nokārtošu?
ŠULCS. Uzskatiet, ka esat jau nokārtojusi. *(lēni kāpj lejā)*
ELITA *(lēni kāpdama augšup)*. Es jums pateicos, doktor.
ŠULCS *(lēni nokāpis)*. Es jums arī. *(iziet pa durvīm)*

Deja beidzas

SILVIJA. Vai drīkstu jums ko lūgt?
LĀCIS. Kā tad.
SILVIJA. Vai jūs manu meitu zināt?
LĀCIS. Vai to – ar noslieci uz korpulenci?
SILVIJA. Jā – to kārno, kuru sauc par Ivetu.
LĀCIS. Esmu viņu ievērojis.
SILVIJA. Man liekas, ka viņai ir neparastas dotības ursoloģijā.
LĀCIS. Pilnīgi iespējams.
SILVIJA. Bet grūti ar ursoloģijas speciālistiem. Nav kas jaunavu sagatavo iestājeksāmeniem. Vai es nevarētu lūgt jūsu palīdzību? Darīsim visu, lai parādā nepaliktu.
LĀCIS. Man nav iebildumu.
SILVIJA. Tad es kādu vakaru aizsūtīšu viņu pie jums.
LĀCIS. Kāpēc vakarā?
SILVIJA. Vai labāk agri no rīta?
LĀCIS. Es pats pie viņas pieiešu.
SILVIJA. Bet noteikti. Jebkurā laikā! Es esmu gatava uz visu, lai tikai mana meita kļūtu par ursoloģi.
LĀCIS. Vai jūs gabaliņu tortes nevēlaties?
SILVIJA. Nē. Bet vispār – iedodiet man vienu gabaliņu – es to aiznesīšu savai meitai. *(paņem tortes gabaliņu)* Es viņai teikšu, ka tas no jums. *(prom)*
ELITA. Lāci!...
LĀCIS. Ko?
ELITA. Lāci – es tevi mīlu.
LĀCIS. Tas ir ļoti sarežģīti.
ELITA. Vai mīlēt ir sarežģīti?
LĀCIS. Mīlēt ir vienkārši. Bet tas arī vienīgais, kas ir vienkārši. Viss pārējais ir sarežģīti.

ELITA. Tad mīlēsīm viens otru!

LĀCIS. Es jau mīlu.

ELITA. Es arī...

Ienāk Uldis.

ULDIS (*Lācim*). Es atvainojos, vai jūs nevarētu aiziet kaut kur citur? Man te ir norunāta satikšanās ar kādu jaunavu.

LĀCIS. Lai notiek – es apmetīšos šeit. (*nosēžas pie galda*)

ULDIS. Es jūs lūdzu nenoklausīties ko mēs runājam! Es jūtu, ka saruna nebūs no vieglajām un patīkamajām.

LĀCIS. Lai notiek – es ēdīšu torti un neklausīšos.

ULDIS. Esmu jums ļoti pateicīgs. (*paver durvis*) Nāc nu!

Ienāk Iveta.

ULDIS. Sēdies!

Iveta apsēžas.

ULDIS. Nu? Kas ir? Runā!

IVETA. Uldi... Vai tu mani mīli?...

ULDIS. Nevairies. Runā tieši!

IVETA. Mums būs bērns.

ULDIS. No kā?

IVETA. Vienam no otra.

ULDIS. Kā – vienam no otra?

IVETA. Nu – man no tevis un tev no manis.

ULDIS. Tātad – divi?

IVETA. Nezinu. Es pie ārsta vēl neesmu bijusi.

ULDIS. Tātad iespējams, ka visu vēl var labot?

IVETA. Nē... nevar labot...

ULDIS. Nu vai zini – tas, galu galā, var tev būt arī no cita vīrieša!

IVETA. No kura?

ULDIS. Vai es zinu! Kaut vai – no tā tur? (*rāda uz Lāci*)

IVETA. Nē, es neticu, ka no viņa. Viņš noklausās un ēd torti. Bez tam – viņš nav man pat pieskāries. Ko mēs tagad darīsim?

ULDIS. Ar to tur vīrieti?

IVETA. Ar bērnu.

ULDIS. Bet viņa taču vēl nav!
IVETA. Bet kad būs?
ULDIS. Kad būs, tad domāsim.
IVETA. Par ko?
ULDIS. Par to, no kā tev varētu būt šis bērns.
IVETA. Vai tad bērns var rasties arī kaut kā citādi?
ULDIS. Zini. Godīgas meitenes šādus jautājumus uzdod savām mātēm.
IVETA. Bet es baidos.
ULDIS. Klausies, muļķe – vācies pie velna un liec mani mierā! Es, galu galā, esmu nācis šurp godināt miruša cilvēka piemiņu, nevis klausīties tavās infantīlajās fantāzijās!

Iveta lēnām iziet no istabas.

ELITA. Ko tu tagad darīsi?
ULDIS. Vai es zinu! Stāvoklis nav no patīkamākajiem.
ELITA. Kam – tev vai viņai?
ULDIS. Man. Kas tad viņai – sievietes tam radītas, lai kļūtu grūtas. Bet man ir gaidāmas kāzas. Ar meiteni, kuru es mīlu.
ELITA. Vai tiešām tu viņu tik ļoti mīli?
ULDIS. Kāda ir vajadzīga, ko mīlēt. Nevaru es ar visām sievietēm tikai gulēt. Paklau – tev tāda sievišķīga balss.
LĀCIS. Vai tiešām tev tā liekas?
ULDIS. Nu vairs neliekas. Bet pirmīt likās. Labi – nav ko bojāt garastāvokli sīkumu dēļ. Labāk parunāsim par ursoloģiju. Kā tu domā – vai šai zinātnes nozarei ir perspektīvas?
LĀCIS. Kā tad.
ULDIS. Pierādi!
LĀCIS. Un tu kā domā?
ULDIS. Es domāju, ka vecais Alberts Šulcs ir prātu izkūkojis kretīns.
LĀCIS. Pamatojiet savu domu!
ULDIS. Kāda velna pēc viņš iedomājas, ka visiem jākļūst par uršiem! Es, varbūt, negribu kļūt par ursi! Es, varbūt, gribu palikt tas, kas esmu! Normāls cilvēks! Uldis!
LĀCIS. Bet kāpēc jūs domājat, ka visi noteikti kļūs par uršiem?
ULDIS. Nav citas izejas! Ir jākļūst!
LĀCIS. Kāpēc nav citas izejas!
ULDIS. Vai jūs bērns esat? Tas dullais doktors Alberts Šulcs taču ir pierādījis uzskatāmi un neapgāžami – visi ar laiku kļūs par uršiem! Es arī! Tie, kas nekļūs par uršiem, ies bojā! Es negribu iet bojā, bet es negribu arī kļūt par ursi!
LĀCIS. Jā, jūsu stāvoklis nav no vieglajiem.

- ULDIS.** Eh, nolādētais doktors Šulcs... Nebūtu viņa, cik skaista man tagad liktos dzīve...
- LĀCIS.** Jūs taču pats nodarbojaties ar ursoloģiju?
- ULDIS.** Jā. Bet kāpēc? Tāpēc, lai iedziļinātos tajā, lai visu labi izpētītu un, galu galā, kas zina – varbūt mēģinātu pierādīt, ka ir iespējami izņēmumi, ka var kāds cilvēks nekļūt par ursi un arī neiet bojā.
- LĀCIS.** Jūs esat malacis. Cīnieties!
- ULDIS.** Eh... Ko es varu cīnīties, ja nav talanta?...
- LĀCIS.** Ko jūs! Nenokariet tūlīt degunu! Esmu pārliecināts, ka jūsu dzīves labākie gadi vēl priekšā!
- ULDIS.** Nu kāpēc... kāpēc tam velnam Šulcam vajadzēja izvirzīt un man pierādīt to stulbo teoriju par uršiem!... Pat, ja es aizietu bojā, pat, ja nekļūtu par ursi, tas man būtu vienalga!... Galvenais, lai es iepriekš nezinu, kas mani sagaida, un varu mierīgi dzīvot!...
- LĀCIS.** Starp citu – es esmu viens no šīs teorijas pirmajiem upuriem.
- ULDIS.** Kā to saprast?
- LĀCIS.** Es esmu ursis.
- ULDIS.** Ei nu?
- LĀCIS.** Kā tad.
- ULDIS.** Un kā tas izpaužas?
- LĀCIS.** Jums, kā talantīgam topošajam ursologam, vajadzētu to labāk zināt.
- ULDIS.** Es nezinu. Urši vēl ir maz pētīti. Patiesību sakot – tie ir pētīti tikai teorētiski, jo praktiski neviens ursi vēl nav redzējis.
- LĀCIS.** Un jūs?
- ULDIS.** Es arī nē.
- LĀCIS.** Žēl – man vienu brīdi likās, ka jūs mani pamanījāt.
- ULDIS.** Nē – kas par muļķībām – es pat jūsu ēnu nekur manījis neesmu! Jums nav liecinieku! Jūs nepierādīsiet, ka es esmu jūs redzējis! Uz redzēšanos, ursi! (*prom*)

Lācis paņem tortes gabaliņu, uzliek uz šķīvīša un uzkāpj pie Elitas.

- ELITA.** Vai tas ir man?
- LĀCIS.** Jā.
- ELITA.** Bet es vairs nevaru ieēst.
- LĀCIS.** Tad paglabā nebaltām dienām.
- ELITA.** Paldies. Vai tādas var pienākt?
- LĀCIS.** Tādas noteikti pienāks.
- ELITA.** Bet man nav ledusskapja. Vai tu patiesi esi ursis?
- LĀCIS.** Nē – es esmu lācis.
- ELITA.** Kāpēc tu Uldim teici, ka esi ursis?

LĀCIS. Citādi viņš nesaprastu.
ELITA. Ak tā... Vai tu patiešām iznāci no gleznas?
LĀCIS. Jā.
ELITA. Goda vārds?
LĀCIS. Goda vārds.
ELITA. Bet es domāju, ka tā ir tikai spēle.
LĀCIS. Tā arī ir spēle. Bet ne tikai.
ELITA. Es nesaprotu.
LĀCIS. Vai tu viņu mīli?
ELITA. Es viņu ienīstu.
LĀCIS. Par ko?
ELITA. Par nodevību. Mums vairs nebūs kāzu.
LĀCIS. Vai tu esi pilnīgi par to pārliecināta?
ELITA. Jā.
LĀCIS. Csst!
ELITA. Csst!...Kāpēc tu teici "csst"?
LĀCIS. Skaties lejup!

Atveras durvis, ienāk Uldis, metas pie tortes, viņam seko Marta, atņem torti, ēd.

ULDIS. Marta!... Kāpēc jūs man atņēmt torti?
MARTA. Vai tad man nav tiesību atņemt jums torti?
ULDIS. Nē! Nevienam nav tiesību atņemt man torti! Tas ir neciešami! Vienmēr man kāds atņem torti! Jau bērnībā tēvs man sita ar lekāli pa pirkstiem, kad es ēdu torti!
MARTA. Bet es taču esmu Daiļā Marta.
ULDIS. Nu ja – jūs esat Daiļā Marta.
MARTA. Es domāju – tāpēc man ir tiesības atņemt jums ko vien gribu.
ULDIS. Marta...
MARTA. Vai jums nepatika tas, kas mums gadījās?
ULDIS. Tas bija lieliski, Marta! Jūs esat brīnišķīga sieviete! Es jūs dievinu! Jūs mani valdzināt, jūs mani kairināt, jūs mani uzbudināt, bet tagad es gribu torti!
MARTA. Cic!
ULDIS. Nu kāpēc jūs man nedodat torti?!
ELITA. Uldi!
ULDIS. Kas ir?
ELITA. Nāc!

ULDIS. Uz kurieni?

ELITA. Pie manis.

ULDIS (*Martai*). Tā – tas viss ir jūsu dēļ – nedevāt torti, bet tagad jau par vēlu – tagad man jāiet!

MARTA. Nenomirsti!

Uldis kāpj augšā, Lācis pa otru pusi kāpj lejā, Elita atver durvis blakus gleznai, kopā ar Uldi ieiet tur, durvis aiz viņiem aizveras, Lācis nostājas pretī Martai.

MARTA. Ko jūs gribat?...

LĀCIS. Neko. Nonācu paraudzīties uz jums. Par jums tik daudz runā. Stāsta, ka Daiļā Marta divpadsmit gados neko daudz no sava daiļuma neesot zaudējusi.

MARTA. Vai jūs pazināt mani pirms divpadsmit gadiem?

LĀCIS. Vai jūs mani neatceraties?

MARTA. Es cenšos... bet nespēju atcerēties...

LĀCIS. Manu atmiņu vislabāk uzlabo deja. Varbūt pamēģināsim?

MARTA. Labi...

LĀCIS. Tango “Memoro ursi!” Lūdzu!

Sāk skanēt mūzika. Abi dejo.

LĀCIS (*pēc dejas*). Pateicos! Tā bija kļūda. Izrādās, ka es jaucu.

MARTA. Bet man likās, ka es atcerējos!

LĀCIS. Nē – tā ir kļūda.

MARTA. Bet kāpēc man likās, ka es atcerējos!?

LĀCIS. Kā lai es to zinu? Deja beigusies. Ejiet.

MARTA. Uz kurieni?

LĀCIS (*norāda uz durvīm*). Tur.

MARTA. Nedzeniet mani! Es gribu vēl palikt pie jums! Kaut vai uz mazu brīdi!

LĀCIS. Ejiet!

Marta kāpjas atmuguriski, atsitās pret durvīm, aiziet.

2. CĒLIENS

Krēslā pie galda sēž Lācis. Ienāk Šulcs.

ŠULCS. Piedodiet, vai es jūs netraucēju?

LĀCIS. Lūdzu, lūdzu!

ŠULCS. Es pats nezinu, ko gribēju...

LĀCIS. Jūs, droši vien, nācāt pēc tortes. Lielākā puse gan ir jau noēsta, bet es ceru, ka jums pietiks.

ŠULCS. Nē, es nenācu pēc tortes.

LĀCIS. Ak tā?

ŠULCS. Nu, neko darīt. Nestāvēšu taču es te kā muļķis un nedomāšu! Iešu prom. Ja atcerēšos, ko īsti gribēju, atnākšu atkal. (*prom*)

Atveras durvis blakus gleznai, pie margām pienā Elita.

ELITA. Lāci...

LĀCIS. Kas noticis?

ELITA. Nekas nav noticis. Kāpēc tu tik dīvaini jautā?

LĀCIS. Es dīvaini jautāju?

ELITA. Jā.

LĀCIS. Ko tad es tādu jautāju?

ELITA. Tu jautāji, kas noticis, it kā patiešām kaut kas būtu noticis, bet nekas taču nav noticis!

LĀCIS. Nekas?

ELITA. Patiešām – nekas! Tu netici?

LĀCIS. Neticu.

ELITA. Kā gribi.

LĀCIS. Nekas nenotiek tikai tad, ja kaut kas notiek, bet, ja nenotiek nekas, tad patiešām notiek kaut kas.

ELITA. Tās ir muļķības! Tie ir kaut kādi nesaprotami, nejēdzīgi un nevienam nevajadzīgi uršu kalambūri!

LĀCIS. Kā tad. Tāpēc arī nevajag tos kādam piedāvāt!

ELITA. Piedod. Es esmu mazliet satraukta.

LĀCIS. Kā tad.

ELITA. Vai tad to tik ļoti redz?

LĀCIS. Ja tu pati neiemini, tad to vispār nav iespējams pat pamanīt.

ELITA. Tu nemānies?

LĀCIS. Nemaz.

ELITA. Bet man liekas, ka visi skatās tikai uz mani.

LĀCIS. Nepievērs vērību! Šeit taču esmu tikai es. Ja tu negribi, es varu uz tevi neskatīties.

ELITA. Nē! Skaties man tieši virsū! Citādi man liekas, ka tev ir nepatīkami uz mani skatīties. Vai arī – ka tu slēp kaut ko no manis.

LĀCIS. Labi. Es skatīšos tieši tev virsū.

ELITA. Skaties man acīs!

LĀCIS. Labi. Es skatos.

ELITA. Un nāc pie manis!

LĀCIS. Es nāku.

ELITA. Bet es iešu pie tevis.

*Elita nāk pa trepēm lejā, Lācis, viņai acīs skatīdamies, pa otrām trepēm – augšā.
Ienāk doktors Šulcs.*

ŠULCS (*Elitai*). Atcerējos. Tieši jūs es gribēju satikt.

ELITA. Mani?

ŠULCS. Kāpēc jūs tā skatāties? Vai tad jūs neizteicāt vēlēšanos stāties ursologos?

ELITA. Ursologos?

ŠULCS. Nu ja – ursologos!

ELITA. Jā – es esmu cieši nolēmusi, ka stāšos ursologos.

ŠULCS. Nu paldies dievam... es jau baidījos, ka te ir kāds pārpratums.

ELITA. Nē – nekāda pārpratuma te nav. Bet kāpēc jūs mani meklējat? Vai tad es jums jau pietiekoši skaidri nepateicu, ka stāšos ursologos?

ŠULCS. Protams, protams – un tieši tāpēc es jūs meklēju – lai pateiktu, ka man, diemžēl, nav līdzī iestājeksāmenu programmas.

ELITA. Nu un tad?

ŠULCS. Es gribēju sarunāt, kad jūs varētu atnākt tai pakal.

ELITA. Bet kam man tā vajadzīga?

ŠULCS. Kā?... Jūs nu gan jocīgi runājat... Jūs taču gatavojaties stāties ursologos!...

ELITA. Jā. Bet es nesaprotu, kam man būtu vajadzīga iestājeksāmenu programma!

ŠULCS. Bet kā tad jūs bez tās sagatavosities iestājeksāmeniem?

ELITA. Es taču tos esmu jau nokārtojusi!

ŠULCS. Kā – esat nokārtojusi?

ELITA. Jūs pats man teicāt – uzskatiet, ka esat tos jau nokārtojusi! Un tas bija par iestājeksāmeniem. Vai tad jūs neatceraties?

ŠULCS. Kā tad, kā tad – es atceros...

ELITA. Nu? Tā tad?

ŠULCS. Bet es domāju – jūs varbūt gribēsīt...

ELITA. Nē – es negribēšu.

ŠULCS. Ak tā... Nu jā... Kā tad... Jūs esat stipri dīvaina... Vai kas noticis?

ELITA (*kliedz*). Kas jums nāk prātā?! Nekas nav noticis!

ŠULCS. Labi, labi – es taču saprotu, ka nekas nav noticis, tikai nevajag tā kliegt...

ELITA. Atvainojiet. (*lēni kāpj pa trepēm augšup*)

No durvīm, kas blakus gleznai, apkārt skatīdamies, ienāk Uldis.

ULDIS (*Lācim*). Piedošanu, vai te sieviešu tuvumā nav?

LĀCIS. Nav.

ULDIS. Pateicos. Izliecieties, ka nekas nav noticis. (*sāk uzmanīgi lavīties pa trepēm lejup, līdz pamana augšup kāpjošo Elitu, tad atmuguriski lavās atpakaļ, tad tāpat, pa otrām kāpnēm lejup, līdz viņu aptur doktors Šulcs, iekliedzas, tad čukstus*) Tas esat jūs, doktor?

ŠULCS. Jā, jaunais cilvēks – tas esmu es. Bet vai jūs nepateiktu man, kas ir noticis?

ULDIS. Kur?

ŠULCS. Šeit. Šajā mājā.

ULDIS. Šajā mājā?... Šajā mājā it nekas nav noticis... Šī ir solīda māja... Būvēta no dzelteniem perlamutra ķieģeļiem... Stipra un pamatīga māja... Jā – kādi tik vēji nav pūtuši tai pāri... Un visi – pāri, pāri, pāri... Nav pat sakustinājuši... Cik es šo māju pazīstu, tajā nenotiek itin nekas... Nu absolūti itin nekas!... Ja varētu pasaulē atrast kādu vietu, kur notiek kaut kas vēl mazāk nekā šinī mājā – es acumirkļi pārceltos uz turieni.

ŠULCS. Ko jūs tur muldat, jaunai cilvēk?

ULDIS. Es muldu vissvētāko patiesību.

ŠULCS. Klausieties!

ULDIS. Es klausos!

ŠULCS. Vai tik jūs neesat ursis?

ULDIS. Es – ursis? Dies pasarg! Nekādā gadījumā!

ŠULCS. Vai tik jūs man nemelojat, jaunais cilvēks? Kas jums tur bija par hipotēzēm, kuras jūs gatavojāties attīstīt un pilnveidot?

ULDIS. Bet es to neesmu darījis! Es zvēru! Nevienu hipotēzi savā mūžā vēl neesmu ne attīstījis, ne pilnveidojis! Jūs man neticat?

ŠULCS. Ticu.

ULDIS. Tad kāpēc pārmetat par ursi?

ŠULCS. Tāpēc – ka šajā mājā, šķiet, ir ienācis ursis.

ULDIS. Ursis? Ko jūs sakāt! Īsts ursis?

ŠULCS. Tā, protams, ir tikai hipotēze, tāpēc nevajag to attīstīt, bet, katram gadījumam, turiet acis un ausis vaļā! Un, ja pamanāt kaut ko tādu – aizdomīgu – nekavējoties ziņojiet man!

ULDIS. Kāda runa! Protams! Vai es drīkstu iet?

ŠULCS. Uz kuriem tad jūs tā steidzaties?

ULDIS. Uz tualeti.

ŠULCS. Tad ejiet!

Uldis atmuguriski lavās ārā, bet pa durvīm ienāk Iveta un no aizmugures viņu cieši apskauj.

ULDIS. Kas jūs esat?... Ko jūs darāt?... Tūlīt laidiet manai vaļā!... Doktor... lūdzu pasakiet, lai mani laiž vaļā!... Vai tas ir ursis?... Doktor... kāpēc jūs klusējat?... Vai es esmu pagalam?... Vai mani vairs nevar glābt?... Doktor!... Palīdziet taču!...

ŠULCS. Tieciet pats ar savām problēmām galā! (*ēd torti*)

ULDIS. Doktor!... Nē!... Jūs nedrīkstat tik mierīgi ēst torti tai brīdī, kad mani nelaiž vaļā ursis!... Doktor!... Es jūs apsūdzu!... Es jūs apsūdzu vienaldzībā un tortes ēšanā!... Doktor!...

IVETA. Mīļais...

ULDIS. Ko jūs teicāt?

IVETA. Mīļais... nekur es tevi nelaidīšu... mūžam...

ULDIS. Nē, nē – tikai ne to! Es ar uršiem neielaižos!

IVETA. Mīļais... Nomierinies... Tu esi tik satraukts... Viss ir kārtībā... Tev nekas vairs nedraud... Tu tagad esi pie manis... Es tevi sargāšu un lološu... Es rūpēšos par tevi... Es raudzīšos, lai neviens tev nenodara pāri... Mums būs bērns... Mēs abi viņu mīlēsim... rūpēsies par viņu... audzināsim viņu lielu... Un, kad bērniņš izaugs – mums abiem būs prieks par viņu...

ULDIS. Par ko? Par ursi? Nē! (*izraujas un aizbēg pa vienām no augšstāva durvīm*)

IVETA. Uldi! (*ieskrien viņam pakaļ*)

Uldis izskrien pa otrām durvīm ārā, Iveta viņam seko, Uldis ieskrien atkal pirmajās, aizcērt tās aiz sevis, Iveta ietriecas durvīs, noslīd zemē.

IVETA (*dauza ar dūrēm durvis*). Mīļais! Atver! Mīļais! (*sabrūk, raustās elsās*)

LĀCIS (*no augšas Šulcam*). Pieejiet pie viņas! Nomieriniet!

ŠULCS. Nē.

LĀCIS. Viņa, varbūt, ir jūsu meita.

ŠULCS. Šāda iespēja ir mazāka par vienu procentu.

LĀCIS. Bet vai jūs nevarat pažēlot svešu bērnu?

ŠULCS. Lai katrs pats tiek galā ar savām darīšanām!

LĀCIS. Bet tur taču raud cilvēkbērns – tāds pats cilvēkbērns kā jūs.

ŠULCS. Neesmu pārliecināts – var būt, ka tas ir ursis.

Iveta lēni pieslejas kājās un aiziet atpakaļ pa durvīm, no kurām izskrējusi.

ŠULCS (*kliedz uz Lāci*). Un jūs! Kāpēc jaucaties manās darīšanās?! Vai es jūs nelieku mierā?! Vai es jums traucēju dzīvot?! Ja?!... Ja?! Atbildiet, kad uz jums kliedz!!!... Atbildiet!!!...

Atsprāgst durvis apakšstāvā, ieskrien Silvija.

SILVIJA. Albert!... Kas noticis?... Kāpēc tu tā kliedz?

ŠULCS. Ko?... Ko tu teici?

SILVIJA. Es prasu – kāpēc tu tā kliedz?

ŠULCS. Vai tu esi nenormāla?

SILVIJA. Ko?... Es esmu nenormāla?...

ŠULCS. Par kādu kliegšanu tu te runā?

SILVIJA. Kā... nu, nupat...

ŠULCS. Ko nupat?... Tu gulēji? Sliktu sapni redzēji?

SILVIJA. Nē... man likās, ka tu kliedzi...

ŠULCS. Smieklīgi. Vai tiešām es izskatos pēc tāda, kas būtu varējis kliegt?

SILVIJA. Nē... Nu vairs nē...

ŠULCS. Kad tad es esmu izskatījies?

SILVIJA. Kad es tikko ieskrēju... man likās... man izskatījās... ka tu būtu varējis kliegt...

ŠULCS. Muļķības. Tie ir urši.

SILVIJA. Urši? Vai tu domā, ka tie varētu būt bijuši urši?

ŠULCS. Bez šaubām. Tie vienmēr ir urši.

LĀCIS. Ja – tas esmu es.

ŠULCS. Apklustiet – es jūs neatzīstu par ursi!

SILVIJA. Kāpēc tu uzreiz tā? Varbūt, ka jaunais cilvēks ir tomēr ursis...

ŠULCS. Negvelz muļķības! Neko tu nezini par uršiem. Skolotāja, iedomājusies... Es vienīgais te esmu tiesīgs spriest par uršiem! Nebūtu manis, nevienam tādi urši pat prātā nebūtu ienākuši! Skaidrs!?

SILVIJA. Nu re – tu atkal sāki kliegt.

ŠULCS. Tie ir balti meli. Nevienu brīdi es neesmu kliezījis.

SILVIJA. Bet es dzirdēju.

ŠULCS. Kā tu vari dzirdēt, ja esi kurla?

SILVIJA. Es esmu kurla?

ŠULCS. Protams, ka tu. Ar kurlāku sievieti es savā mūžā neesmu gulējis.

SILVIJA. Jā?... Tu man pārmet?...

ŠULCS. Es nevienam neko nepārmetu. Es tikai norādu uz kļūdām. Tāpēc lieciet mani mierā!

SILVIJA. Vai tu uzņemsi manu meitu?

ŠULCS. Nē.

SILVIJA. Kāpēc?

ŠULCS. Neuzņemšu un cauri!

SILVIJA. Tāpēc, ka tā ir tava meita?

ŠULCS. Iespējams.

SILVIJA. Bet kāpēc viņai manis dēļ būtu jācieš?

ŠULCS. Nezinu un neinteresējos.

SILVIJA. Jā. Es zinu. Tev ir ko man pārnest. Bet tu pats?

ŠULCS. Es pats esmu bez vainas. Tīrs kā kristāliņš. Lūdzu pierakstāt to sev mājās uz sienas un nekad neaizmirstiet! Skaidrs?

SILVIJA. Nē, pagaidi! Man ar tevi jārunā.

ŠULCS. Runā.

SILVIJA. Es runāšu taisnību.

ŠULCS. Runā.

SILVIJA. Es nebaidos!

ŠULCS. Pilnīgi pareizi. Kāpēc man baidīties? Es taču neesmu ursis!

SILVIJA. Tu taču neesi te tā mirušā jaunekļa dēļ! Tu taču viņu pat nepazīni! Tu te esi Daiļās Martas dēļ!

ŠULCS. Pilnīgi iespējams.

SILVIJA. Viņa taču ir tava mīļākā! Tu taču guli ar viņu jau, velns zina, cik ilgi! Tu esi atnācis nevis godināt tā mirušā jaunekļa piemiņu, bet gan to piesmiet!

ŠULCS. Pilnīgi iespējams.

SILVIJA. Un tagad!... Tagad tu gribi dabūt savā gultā to septiņpadsmit gadus veco meitenīti!... To Elitu, kura nupat kā tikai ir pabeigusi skolu!... Lūk, ko tu te meklē, vecais nelieti!...

ŠULCS. Pilnīgi iespējams. Vai jūs visu pateicāt?

SILVIJA. Visu.

ŠULCS. Tad varat iet.

SILVIJA. Piedod... Dieva dēļ – piedodiet!...

ŠULCS. Viss ir kārtībā – ejiet!

SILVIJA. Es pati nesaprotu, kas man bija uznācis... Piedodiet... *(prom)*

Pa durvīm, krās nozuda Silvija, izskrien Uldis.

ULDIS. Jūs esat nelietis, doktor Šulc!

ŠULCS. Apklustiet, jaunais cilvēk.

ULDIS. Nē, es neklusēšu! Jūs esat nelietis, doktor Šulcs!

ŠULCS. Nu tad bļautieties vesels. *(paņem tortes gabaliņu un aiziet)*

ULDIS. Es jūs apsūdzu, doktor Šulc! Kāpēc jūs mani pametāt vienu, kad man uzbruka ursis? Viņš mani žņaudza, bet jūs neko nedarījāt, doktor Šulcs! Mūs nekas vairs nesaista, doktor Šulcs! Jūs esat atmaskojis sevi, doktor Šulcs! Jūs esat ursis, doktor Šulcs! Es sarauju ar jums saites, doktor Šulcs! Ursoloģija vairs nav manas dzīves aicinājums, doktor Šulcs! Es vairs dzirdēt neko negribu par uršiem, doktor Šulc! Man ir līgava, doktor Šulc! Man pietiek ar uršiem! Es ar viņu precos, doktor Šulc! Kur ir mana līgava, doktor Šulc?

LĀCIS. Viņa ir šeit – uz balkona!

ELITA. Lāci!...

ULDIS. Es tūlīt pat eju pie viņas. *(sāk kāpt augšā)*

ELITA. Tu mani nodevi, Lāci!

LĀCIS. Tevi nodot vairs nav iespējams.

ELITA. Muļķības. Viņš mani te nesatiks! *(pa otrām trepēm noskrien lejā un prom)*

ULDIS. Piedodiet, vai es esmu jau uz balkona?

LĀCIS. Kā tad.

ULDIS. Ļoti patīkami. Tad es esmu galā. Vai jūs te pagaidām esat viens?

LĀCIS. Pagaidām – jā.

ULDIS. Man stāstīja, ka te vajagot būt manai mīļotai meitenei. Jūs taču tā nebūsit?

LĀCIS. Nē.

ULDIS. Es arī tā domāju. Es viņu atceros savādāku. Viņai vajadzēja būt šeit. Bet te viņas nav. Te esat jūs. Kā jūs to izskaidrosit?

Lejā atveras durvis, ienāk Iveta.

ULDIS. Csst! *(skatās lejup)* Vāks! Tas ir ursis. Es laižos lapās! *(lavās pa trepēm lejā)*

Iveta panāk uz priekšu, Uldis aizšmauc viņai gar muguru prom.

IVETA. Ehei!...

LĀCIS. Ehei!...

IVETA. Es gribu dejot!... Vai ir vēl kāds, kam es neriebjos?

LĀCIS. Ir! Tango “Amore ursum”!

Sāk skanēt mūzika. Lācis noskrien lejā. Abi dejo.

IVETA. Vai jūs nekad mani nepametīsiet?

LĀCIS. Jūs taču zināt, ka pametīšu.

IVETA. Jā. Es zinu. Bet tas liekas tik šausmīgi. Lai gan patiesībā tur nekā šausmīga nav. Es saprotu – man vienkārši ir jāpierod. Katrai sievietei ir jāpierod pie tā, ka viņa tiek pamesta. Pēc tam jau viss nostājas istajās vietās. Vai es pareizi runāju?

LĀCIS. Kā tad – pilnīgi pareizi.

IVETA. Bet kāpēc sievietē ir ieliktas šīs alkas – šīs alkas pēc vīrieša, kurš ir stiprāks par viņu, kurš sargātu? Kāpēc man tagad negribas, ka jūs ejat prom, kaut gan mēs esam nodejojuši tikai vienu deju? Es jūtu jūsu spēku, tas ir tikai fiziskais spēks, es zinu, bet tas mani tur pie jums, es jūtos kā pielīpusi, es nespēju aiziet, es esmu gatava pazemoties, lūgt žēlastību, kāpēc? Kāpēc tas ir tā? Kāpēc tādas mokas?

Ienāk Silvija un ierauga viņus.

SILVIJA (*kliedz*). Iveta!

Iveta atraujas no Lāča.

SILVIJA. Ko es redzu! Kāds kauns! Un jūs, jaunais cilvēks, kura zināšanas ursoloģijā es tik augstu vērtēju! Kā jums nav kauna! Jūs izmantojat savu stāvokli! Jūs izmantojat to, ka esat pieņemts viņai par ursoloģijas skolotāju, lai pavestu nabaga jaunavu!

IVETA. Mēs tikai dejojām!

SILVIJA. Klusu! Es redzēju gan, kā jūs dejojāt! Bez mūzikas! Un tu – kā muļķe spiedies viņam klāt! Tu nesaproti, ko tas nozīmē, ja jaunava tā spiežas klāt vīrietim! (*Lācim*) Jūs, es ceru, vismaz to saprotat?

LĀCIS. Kā tad.

SILVIJA. Un tad nevarējāt viņai kaut ko pateikt? Labi. Es pagaidām izlikšos, ka nekas nav noticis. Ejiet!

LĀCIS. Kurp?

SILVIJA. Vienalga. Man ir jāparunā ar Ivetu. Kā mātei ar meitu. Ejiet!

IVETA. Ejiet! Un neturiet pārāk ļaunu prātu uz mani!

LĀCIS. Par to neraizējieties! (*kāpj augšā pa trepēm*)

SILVIJA (*pavadījusi Lāci ar skatienu, Ivetai*). Ēd torti!

IVETA. Ko?

SILVIJA. Es tev teicu – ēd torti!

IVETA. Es negribu.

SILVIJA. Ko tu teici? Vai es pareizi sadzirdēju? Tu uzdrošinies runāt pretī man – savai mātei, kura dienu un nakti to vien dara, kā rūpējas par tevi, domā par tevi, uztraucas par tevi! Tūlīt lai tu ēstu torti!

Iveta sāk ēst torti.

SILVIJA. Kauns! Liela skuķe – divdesmit astoņi gadi jau, bet uzvedas kā mazs bērītis! Vai man visu mūžu būs jāšarst tevis dēļ?! Kāda tu izskaties – kārna kā pirtsloka! Bet ar tieksmi uz korpulenci! Tortes vajag ēst! Tortēs ir ogļhidrāti! Bet, kad es tev saku, tu spītējies! Spītīga kā kaza! Saēdies torti?

IVETA. Jā.

SILVIJA. Tagad klausies! Pietiek tev te... Desmit gadus nevari ursologos iestāties! Kauns jau no cilvēkiem. Divdesmit astoņi gadi – liela meita jau esi – būtu tā kā laiks šo to prast. Parādi – kā tu ej!... Nu paejies, muļķe, kad tev saka!

Iveta samulsusi pasper pāris soļus.

SILVIJA. Nu vēl, vēl – nemīdies uz vietas tā kā tizla!

Iveta lēni atskatīdamās, sāk iet.

SILVIJA. Vai tad tā kāda normāla sieviete iet? Skaties, muļķe! (*apiet apli pa trepēm, izteiksmīgi gurnus grozīdama*) Saprati? Parādi! Nu ej taču, kā es tev parādīju!

Iveta sāk iet pa trepēm.

SILVIJA. Gurnus! Gurnus vairāk!

Iveta aiziet līdz Lācim un apstājas.

IVETA. Vai es drīkstu te palikt?

LĀCIS. Kā tad. Ja vien spēsīt.

SILVIJA. Nāc lejā! Vai tu kurla esi, draņķe! Tūlīt nāc lejā!

Iveta sāk iet uz leju.

SILVIJA. Un gurnus! Gurnus vairāk!

Iveta nonāk lejā un apstājas.

SILVIJA. Traks ar tevi var palikt! Nu labi, labi – tikai neiedomājies tagad vēl pinkšķēt – man jau tāpat te pietiekoši daudz kreņķu ar tevi. Klausies – kad ieraudzīsi doktoru Šulcu, tu šitā te noej gar viņu... tad... tad pieej viņam klāt un piespiedies... tāpat kā tu pirmīt pie tā jaunā cilvēka spiedies... Saprati?

IVETA. Kāpēc?

SILVIJA. Atkal tu ar saviem pretjautājumiem! Ja es teicu, tas nozīmē, ka tā vajag! Un pēc tam – nepretojies, lai arī ko viņš ar tevi darītu... pat tad, ja tev liksies, ka tas ir nepareizi... Saprati?

Iveta pamāj ar galvu.

SILVIJA. Nu vācies tagad ārā! Redzi, ka doktora Šulca te nav! Ej – meklē viņu!

Iveta lēni iziet pa durvīm. Lācis nokāpj lejā.

SILVIJA. Un jūs ko gribat vēl teikt?!

LĀCIS. Neko. Es klusēju.

SILVIJA. Redzu gan, kā jūs klusējat! Visi esat gudri – citus mācīt! Bet paši savu dzīvi kā dzīvojat?! Tfu tu! Riebjas pat iedomāties! Es, jūsu zināšanai, esmu godīga sieviete! Jā – man ir bijusi grūta dzīve! Bet es esmu cīnījies kā pratusi! Un meitu esmu izaudzinājusi! Ko jūs esat

izaudzinājis?! Neko jūs neesat izaudzinājis, tāpēc turiet muti un nejaucieties citu darīšanās!
Tfu tu! Es nospļaujos par tādiem kā jūs! Ursis! (*prom*)

Lācis iekur kamīnu un apsēžas pie tā. Ienāk Daiļā Marta un nostājas viņam aiz muguras.

MARTA. Vai es jūs netraucēšu?

LĀCIS. Nē. Stāviet vien. Stāviet. Varat arī apsēsties. Ja gribat.

MARTA. Es esmu mazliet nosalusi.

LĀCIS. Tad nāciet tuvāk pie uguns.

MARTA. Paldies (*nepakustas*)

LĀCIS. Jums toreiz bija divdesmit septiņi?

MARTA. Jā.

LĀCIS. Viņam – trīsdesmit viens?

MARTA. Jā. Es viņu ļoti mīlēju. Viņš mani arī. Ir grūti saprast, kāpēc viņš nomira... Viņu sauca Jāzeps. Pēc bērēm doktors Šulcs palika pie manis. Viņš stāstīja man, ka ne visi cilvēki mirstot. Esot tādi, kas pārkāpjot pāri robežai... pārkāpjot labprātīgi un kļūstot par uršiem... Ursus latīniski nozīmē "lācis"... par lāčiem... Viņi dzīvojot tur – viņā pusē šai robežai... bet reizēm ienākot arī šajā – mūsu pusē... Te viņi izskatoties tādi paši kā pēdējoreiz dzīvē... Atgriežoties aiz robežas, atkal pārvēršoties par lāčiem... Atšķirībā no citiem cilvēkiem, viņi dzīvojot mūžīgi... Tas nozīmē, ka kļūt par ursi, nozīmē – kļūt nemirstīgam... Vajag tikai pārkāpt šo robežu... Bet kur ir šī robeža?... Ja es būtu zinājusi, ja kāds būtu man pateicis, es nekavējoties ietu pie sava Jāzēpa, bet es nezināju, tāpēc kļuvu par Alberta Šulca mīļāko sava Jāzēpa bērnu naktī, un svinu to jau divpadsmito reizi pēc kārtas... Kā jūs domājat – vai es atradīšu kādreiz šo robežu? Vai es nokļūšu kā lācene pie sava Jāzēpa? Vai es būšu vēl kādreiz laimīga, un dzemdēšu viņam lācēnus?

LĀCIS. Nē.

MARTA. Man salst.

LĀCIS. Sēdieties tuvāk ugunij. (*pavirzās sānis*)

MARTA. Es jums pateicos. (*apsēžas Lācim blakus*)

Klusi ienāk Elita, aizver aiz sevis durvis, stāv, noskatās Martā un Lācī. Pa otrām durvīm ienāk Uldis, slēpdams aiz muguras baltu līgavas plīvuru. Elita pamana viņu, un dodas augšup pa trepēm. Uldis pa otrām trepēm zogas viņai pretī. Uz balkona abi satiekas.

ULDIS. Ehei!

ELITA. Ko tev vajag?

ULDIS. Man ir kāds noslēpums.

ELITA. Šķiet, ka tev ir daudz noslēpumu.

ULDIS. Nē – viens. Bet tāds mīļš un maziņš. (*izvelk plīvuru*) Nu?... Kam tas ir domāts?... Manai līgaviņai... (*uzliek Elitai plīvuru un pakāpjjas soli atpakaļ, vēro viņu*) Ja tu zinātu, cik skaista tagad izskaties...

ELITA. Vai es tev liekos skaista?

ULDIS. Neparasti skaista. Es varētu tā stāvēt un visu mūžu noraudzīties tevī...

Elita noņem plīvuru un uzliek to Uldim galvā.

ULDIS. Kāpēc tu tā? Kā tāds ursis...

ELITA. Tev arī tas piestāv. Lai paliek tā pagaidām. (*kāpj lejā*)

ULDIS. Tu aizej?

ELITA. Jā. Es eju uz vannas istabu mazgāt galvu.

ULDIS. Vai man pagaidīt tevi šeit?

ELITA. Kur gribi.

ULDIS. Labi – tad es pagaidīšu tevi šeit.

Elitai ejot prom, pa otrām durvīm ienāk doktors Šulcs, pavada viņu ar skatienu, tad dodas pakaļ, bet saskrienas ar ienākušo Silviju un, gribēdams no viņas izvairīties, atgriežas istabas vidū.

SILVIJA. Doktor Šulc! Doktor Šulc!

ŠULCS. Ko jums vajag?

SILVIJA. Vai jūs neesat redzējis manu meitu?

ŠULCS. Neesmu un nevēlos redzēt.

LĀCIS (*brīdi grib aiziet gleznā, tad nočukst*). Marta...

MARTA (*uzskrien pa trepēm un nostājas blakus Lācim*). Neatstāj! Ņem mani līdz! Es zinu, kāda esmu. Tev toreiz bija grūti, tāpēc tu aizgāji. Es zinu. Būtu tu izturējies, nebūtu aizgājis, es vismaz šāda nebūtu kļuvusi. Ņem mani līdz. Es gribu kļūt par lāceni un dzemdēt tev lācēnus. Es saprotu, ka neatgriezīšos, ka mani te neviens negaidīs atgriežamies, kā es gaidīju tevi, ka atcerēsies ar naidu un riebumu... Bet kur lai es liekos, ja šai pusē robežai vietas man vairs nav, bet uz to pusi tu mani līdz neņem?

LĀCIS (*paceļ Martu uz rokām*). Ejam! (*aiziet gleznā*)

Glezna zaudē telpiskumu. Uldis uzlavās augšā un tausta.

ULDIS. Murgi! Murgi, doktor Šulc! Jūsu dziesmiņa nodziedāta! Nav tādu uršu! Nav!

SILVIJA. Jūs varat ārdīties, cik gribat, jaunais cilvēk, bet mēs nupat savām acīm pārliecinājāmies, ka urši tomēr eksistē!

ULDIS. Ha-ha! Nevis eksistē, bet eksistēja! Bija un izbija! Nav te vairs neviena urša! Nav!

ŠULCS. Noņemiet vismaz to idiotisko plīvuru no galvas.

ULDIS. Nemūžam! Tas tur paliks! Kā svēts simbols! Kā apliecinājums tam, ka es stāvu par tīru lietu! Nav vairs tādas ursoloģijas! Nav! Jo ursis ir aizgājis! Skatieties! (*tausta gleznu*) Ja ursis bija un aizgāja šai gleznā, tad šai gleznai ir jābūt tai pašai slavenajai ursus robežai, bet tādas nav! Te viss ir ciet! Te neviens nevar ieiet! Un pierādiet, ka reiz kāds ir iegājis! Nav jāklūst par ursi, lai iegūtu nemirstību! Lai iegūtu nemirstību, ir jāēd torte! Un es to izdomāju! Es Un es to pierādīšu! Lai dzīvo tortoloģija! Urā!

Ienāk Elita un atbalstās pret durvju stenderi. Visi instinktīvi apklust un paskatās viņā.

ELITA. Es nezinu, kas pie tā vainīgs... Bet Iveta vannasistabā... ir pārgriežusi sev rīkli...

Škan tango "Ursus finita". Nolaīžas priekšgars.